

Пости и моли се, и остварићеш велика дела. – Св. Јован Кронштатски

Пост нас приближава анђелима. – Свети Симеон Солунски

Драга у Христу браћо и сестре, драги верници,

Настављајући благословену и пастирски одговорну традицију наших претходника, ми, ваши свештеници упућујемо вам овогодишње пастирско писмо са искреном жељом да оно допринесе духовној обнови и личном узрастању у православној вери. Пред нама је најзначајнији, најузвишенији и најрадоснији период године, време прослављања највећег хришћанског празника који представља основ, круну и смисао целокупног Хришћанства, а то је Васкрсење Христово – Васкрс. Овоме празничном слављу, црквеном колико и породичном и личном, претходи припремни седмонедељни пост. О његовој улози у нашем животу и изузетној важности, посвећујемо наше скромно писано обраћање.

Зашто је пост важан?

Пост је неопходан у животу сваког православног хришћанина. Бог је човеку дао заповест да живи врлинским животом, што превасходно подразумева да непрестано напредујемо у

сазнавању и откривању истина наше вере, да се учесталије молимо и настојимо да духовно и побожно живимо. Неопходна лествица у овом успињању јесте пост. Стога је Свемудри и Свезнајући Господ, дао још у Старом Завету нашим прародитељима, првим људима на земљи Адаму и Еви, заповест о посту. Син Божији, Господ наш Исус Христос својим личним примером потврдио је пост као начин живота који нас приближава Богу. Један светогорски монах пишући о важности поста, оставља нам следећу своју мисао: *„Почнимо, дакле, од малих трудов да би могли стићи до великих. Стварно је мудар онај који пази на ситнице, јер ће касније моћи да се бави и великим стварима. Не може неко да ужива у свему и да мисли да ће лако савладати своје страсти. Лиши се малог, да би могао да се лишиш и већег. Једи умерено јер тада ћеш моћи да постигнеш прилично ствари у врлини. Када човек нема мере, бива гори од животиње. Претрпевши малу жалост због лишавања неких укуских јела, моћи ћеш касније да отрпиш и велике жалости у животу.“*

Циљ поста

Греховни живот удаљава човека од Бога, свог Творца и највећег добротвора. Но, ова чињеница не сме бити повод за лењост, неспремност за промену и истрајавање у пролазним и обманљивим насладама света, који по речи нашег Спаситеља и Господа Христа *„сав у злу лежи“*. Свет би без Христа био горка трагедија за коју изостаје помоћ, долина суза, препуна тешкоћа, мука и бесмисла. Као светлост и нада, утеха и охрабрење, пред очима верујућег, православног човека искрсавају два лека, а то су пост и молитва. Бог је установио пост знајући какву огромну корист може имати онај који благодарно прихвати да њиме уздигне своје тело и своју душу на спасоносни пут који исцељује човека од робовања телесним страстима, доводећи га у благодатно душевно стање у којем почиње да осећа близину Божију. На питање шта је заправо основни циљ поста, свети Јован Златоусти, највећи проповедник у историји хришћанства, одговара да пост није само уздржавање од јела и пића, већ је истински пост одбацивање зла, гнева, живота који није усмерен на Бога. Напустивши греховне навике долази се до јачања унутрашњих, духовних сила у човеку, које му помажу да увиди своју грешност пред Богом и крене путем врлине, чистоте и побожности. Наш Бог је милостив и дуготрпељив, није Бог освете нити казне. Он стрпљиво чека да се покајемо и вратимо к Њему, примајући нас увек у свој топли очински загрљај. Живот у близини Божијој доноси изобиље мира и радости у нама, напретка и исцељења свих немоћи и недостатака које поседујемо. Грех одваја човека од Бога, а покајање нас враћа к Богу.

Две стране поста

Будући да је човек састављен од тела и душе, тако и пост има две основне димензије – телесну и духовну. Телесна, односно, материјална и физичка страна поста односи се на добровољно уздржавање од јаке и мрсне хране. Прекомерна храна изазива ослабљеност, мрзовољу и немоћ у човеку, потпуно господари њиме спречавајући га за напредовање у

добрим делима, јер од неуздржљивости у храни долази свака друга неуздржљивост. Међутим, истински пост ни у ком случају не сме бити сведен само на поштовање правила о једењу посне и разумеван као избегавање мрсне хране у току одређеног периода. У време поста потребно је да хранимо своју душу молитвом и речју Божијом, читајући Свето Писмо и описе живота наших светитеља, редовно одлазећи у цркву, трудећи се да исправимо оно што је погрешно у нашем животу. У овоме нам нарочито помаже учествовање у великопосним богослужењима, која особеношћу свог молитвеног израза и богатством свештене поруке, услед учесталих читања библијских одломака, надахњују и крепе човека да истраје у данима поста и његов ток достојно заврши, постајући победитељ греха. Врхунац и круна свих наших подвига у посту и молитви јесте учешће у Светој Литургији на којој се причешћујемо Телом и Крвљу Господњом. Кроз ову највећу Свету Тајну наше православне вере, Христос постаје део нашег тела, улази у нас цео Христос и постаје једно са нама и ми пребивамо у Њему. Спаситељ откривајући и дарујући нам ову Тајну у Светом Јеванђељу каже: *Ја сам хлеб живи који сиће са неба; ако ко једе од овога хлеба живеће заувек; и хлеб који ћу Ја дати Тело је Моје, које ћу дати за живот света... Заиста, заиста вам кажем: ако не једете Тела Сина Човечијега и не пијете Крви Његове, немате живота у себи. Који једе Моје Тело и пије Моју Крв у Мени пребива и Ја у њему. Који једе хлеб овај живеће вавек*“ (Јн 6, 51, 53, 56-58).

Ово је својеврсна црквена напомена да за време поста обогаћујемо свој духовни, интелектуални и унутрашњи свет, да сазнајемо и промишљамо о ономе што доноси смисао и радост нашем животу. Уколико би се, пак, улога поста ограничила само на телесну природу тада она не би била потпуна. Телесни пост је припрема за његову другу и неизоставно потребну страну, коју називамо унутрашњом, духовном и подвижничком. С обзиром да је према учењу свете Православне Цркве човеково биће јединство тела и душе, невидљиве и бесмртне, и она потребује нарочиту храну да би у добру узрастала и снажила се. Пост је Божији дар човеку да уз Његову помоћ и кроз властито плодотворно старање и настојање постигне оздрављење и преображај, напредак и кротост и милосрђе целокупног свог бића. Душевна чистота коју човек задобија трудећи се у благословеним данима поста, усељава се у њега кроз ослобађање од чулних страсти и порока, гнева, раздражљивости, злих мисли, грешних намера, зависти, гордости, лагања, осуђивања. Тако се разгорева у човеку жар пламене љубави према Богу, врлини, ближњима; проширује границе властите личности кроз спремност на преумљење и промену – од потчињености греховном животу и замкама које поставља непријатељ рода људског према крепости и светлостарности душевних снага које ослобађају од ропства греху, смрти и Сатани. Све ово добија свој прави печат и истинску сврху само у Светом Причешћу, а њему треба да претходи исповест. Бог је свештеницима дао власт и право да опраштају људима њихова сагрешења. Исповест има своју видљиву страну, а то је присуство у цркви особе која се исповеда и свештеника који обавља овај свети и узвишени чин.

Невидљиву пак страну чини опроштај грехова кроз свештеникову молитву ономе који се искрено каје за све што је учинио. Дакле, након што у потпуној тајности свештенику кажемо оно што обременује и мучи нашу душу и савест, следи молитва којом се од Бога призива благодат да својим милосрђем опрости оном који се каје сваки учињени грех. Свако може да приступи исповести, у току сваког дана, а нарочито је то потребно управо у данима поста када се спремамо за Причешће.

Корист коју човек има од поста

Значај и величина поста пред нама искрсавају као силно духовно оружје које човека чини храбрим и радосним, спремним да ојача своју повезаност са Богом, јер се њиме ослобађамо од привлачне привезаности и усмерености на земаљско и материјално. Црква није установила пост који би био у таквом трајању, облику и мери да би изнурио и онеспособио човека и угрозио његово здравље. Човекољубиви Бог дао нам је заповести своје да би нас заштитио од зла, смрти и пропасти. Није душекорисна слобода када људи мисле да им је све допуштено. Ми слободу детета ограничавамо од самог његовог рођења. Када дође на свет, обавијемо га повојима, кад поодрасте око њега постављамо ограду. Та ограничења су нужна док дете не буде довољно зрело. Споља посматрано, ми га лишавамо слободе, али би се могло догодити да дете без те заштите никад не одрасте. Исто је и у духовном животу. Потребна је искрена воља и спремност на промену. Помоћу поста се враћамо себи самима, свом аутентичном назначењу као православних хришћана, олакшавамо тело како би и душа била слободнија за благословена дела Божија. Један од највећих хришћанских учитеља из IV века, свети Василије Велики рећи ће о повезаности наше душе и поста следеће: „*Анђели бораве са онима који су душу своју очистили постом.*“ Многе ствари и у световном и у духовном животу превазилазе наше снаге али никада не смео изгубити из свог ума и срца мисао и осећање да је Господ уз нас. Потребна је разумна поступност и труд према властитим снагама и помоћ Божија засигурно неће изостати. Не треба се предати малодушности и очајању ако се догоди да за време трајања поста западнемо у искушење те преступимо заповест. Један од највећих руских теолога XX века, разматрајући такву ситуацију, бележи: „*Ако смо, после неуспеха, и попуштања нашим апетитима и страстима, отпочели поново и нисмо престајали, без обзира колико пута успели, наш ће пост, раније или касније, донети духовне плодове. Између светости и разочараног цинизма лежи велика божанска врлина – стрпљење – стрпљење, прије свега, у односу на самог себе. Нема светости «на брзину», јер за сваки корак треба да платимо пуну цену. Стога је боље и сигурније почети са минимумом – свега нешто мало изнад наших природних могућности – и мало по мало увеличавати наш труд, неголи да покушамо да у почетку скочимо сувише високо и сломимо се падајући на земљу.*“ Неопходно је поменути да се облик и начин поста деце и оних којима је услед болести здравље нарушено, могу ублажити и прилагодити оној мери која би за њих била погодна и сношљива. Сваки верник, или пак родитељ детета, може

благовременно са својим парохијским свештеником да искрено и отворено поразговара о овом питању. Црква кроз своју два миленијума дугу историју познаје наведене околности, показујући према њима разумевање, велику одговорност и обавезу, пружајући увек пригодно решење, узевши пак човеково спасење као темељ своје мисије на земљи. Свештеник може својим верницима, тамо где постоје оправдане потребе и видљиви, несумњиви разлози, да разреши односно ублажи и олакша начин поста. Овим не бива нарушена неизменљивост поста, напротив, показују се човекољубље и старање које Црква има о свим својим верницима.

Без поста, покајања, исповести, молитве човек не може да осети истинску радост надлазећег празника. Зато и не изненађује да постови претходе свим великим празницима. Заправо, изостанком ових спасоносних и душекорисних прописа, човек учествује у њима само на нивоу обичаја, традиције, борави у сфери неодређене естетске очараности и емоционалне узбуђености али за њега остају непознате и неприступачне танане нити смисла и разлога, поруке и значаја прослављања онога што је Христос учинио за нас људе и за целокупни створени свет. У данима поста, нарочито би требали да будемо погружени у тајну богоцентричности. Ово значи да се најпре замислимо над собом и упитамо се, шта гледамо, слушамо и изговарамо, чиме су нам испуњени ум и срце. Хришћанин се увек мора чувати од греха и уклањати се од њега чак и не допуштати да допадне у такву прилику која би изазвала грех јер је саздан за живот у близину Божијој, а не у одвојености и отуђености од Њега. Наше тело, као видљиви израз наше људске природе, треба да буде место у које ће се сам Бог уселити, зато је и названо храмом Божијим, а станиште у којем обитава Бог треба да буде чисто, светло и радосно. Пост нас опомиње и позива да се загледамо у себе, освестимо се и започнемо живот хитријим корачањем у загрљај Ономе који је свој живот дао, како бисмо ми у Њему и са Њим имали живот вечни. Дубоко је срце човеково, казује нам Свето Писмо, најистинитија реч о нама самима под сводом небеским. То срце је довољно пространо да се у њега могу настанити и чистота ангелска и демонска нечистота. Стога сачувајмо срце чистим и бодрим, спремним да се у њега настани Бог како би нас поново извео на једини исправни пут, подарио унутрашњи разум, те да бисмо њиме вођени и руковођени у радости и сваком благослову дочекали и прославили Његово славно Васкрсење.

Драга браћо и сестре, помолимо се Васкрслем Господу да се тако потребан мир врати у наша срца и наше домове, да сачувамо светињу породице која је темељ нашег друштва, да нашу децу и омладину васпитавамо тако да из своје свести и савести не изгубе узвишене и здраве хришћанске вредности. Црква није историјски нити археолошки остатак давних времена. Она је наш савременик, простор и место наше духовне обнове и исцељења јер Црква Божија живи и дише радошћу и светлошћу Васкрсења. Стога, поздрављајући вас, драги наши верници, желимо вам изобилје сваког добра од Господа, да живимо у љубави према Богу и ближњима. Нека свака патња, бол и тескоба узмакну пред светлошћу и радошћу Васкрсења Христовог,

никада не заборављајући да је оно темељ и гарант нашег васкрсења. У срцу и души нашој нека победоносно блистају речи победоносно блистају речи древне црквене песме:

Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт победивши и онима у гробовима живот даровавши.

Христос Васкрсе! – Ваистину Васкрсе!

Братство храма Свете Тројице

Неготин